

Калюжна Ю. А.,

викладач

викладач кафедри ділової іноземної мови та

міжнародної комунікації

Національний університет харчових технологій

м.Київ, Україна

ФОРМУВАННЯ УЯВЛЕННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ ПРО НАЦІОНАЛЬНУ СПЕЦИФІКУ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ

Яскравою особливістю предмета «Світова література» є те, що вивчаються різнонаціональні твори, які відкривають перед нами світ різних культур, народів, країн [4, с. 43]. Одним із головних завдань вивчення даного предмета є поглиблення понять про національну та світову культуру [2, с. 9].

Мета дослідження: проаналізувати та узагальнити накопичений вченими-методистами досвід з метою розробки прийомів, методів та видів роботи, спрямованих на формування уявлення учнів старших класів про національну специфіку художнього твору.

Національна специфіка твору проявляється через присутні у творі яскраві етнокультурні компоненти - формальні та змістові складники, що наділені національними ознаками. Клименко Ж.В. у своїй монографії вказує, що етнокультурні складники можуть бути імпліцитними та експліцитними [3, с. 231]. До першого типу відносять такі: національний менталітет, національний характер, етнічні стереотипи, національна символіка, національні композиційні та стилістичні засоби. До другого типу належать опис традицій та звичаїв, опис побуту, природи, історико-культурні факти, власні імена, назви, реалії, портрет національного героя.

Ціко І. визначає етнокультурні знання як «систему знань з літератури, що відображають ціннісні відношення автора (перекладача) художнього твору та

його героїв до національної духовної культури свого та інших народів, символів, традицій, звичаїв і матеріальних надбань» [7, с. 56].

Майстерність та репрезентативність обраного перекладу. Гадаємо, що розумним є укладання упродовж вивчення твору певного словничка невідомих слів, наприклад при вивченні повісті «Тисяча журавлів», учні записували в зошитах іншомовне слово, а навпроти – український аналог чи переклад. Часто перекладач стикається з труднощами стилістичного характеру, наприклад, при перекладі п'єси «Пігмаліон», а саме передачі діалекту кокні, на якому говорить Еліза Дулітл [4, с. 189-191].

Можливість неоднозначного трактування одного й того ж символу в різних культурах, епохах чи сприйнятті того чи іншого митця [6, с. 5-8]. Наприклад, один з найвідоміших у світі символів – свастика. Більшість європейців, побачивши цей символ, згадують про фашистські загарбання, не знаючи, що свастика – один з найстаріших символів світу, який зустрічається практично у всіх культурах і символізує сонце, благополуччя й процвітання. З аналогічною проблемою ми зустрілись і при вивченні повісті «Тисяча журавлів», для слов'янських народів журавель є посланцем Господа, їх давні представники вірили, що восени журавлі відносять на небеса душі померлих, а навесні – приносять душі немовлят, які мають народитись. В Японії журавель – символ здоров'я, довголіття й щастя [6].

Актуалізація фонових знань. Для цього можна використовувати прийом «Гронування». Під час актуалізації фонових знань не варто забувати і про те, що Джон Хірш-молодший називає **культурною грамотністю** [1]. Під культурною грамотністю розуміється умовний список творів мистецтва та художніх явищ, а також життєвих реалій, які є зрозумілими та актуальними для представників певної епохи чи покоління.

Компаративний елемент. Дуже цікавим буде порівняння етнокультурних елементів України з елементами країни, яку представляє художній твір [5, с. 7].

Опрацьовуючи твори, в яких яскраво виражена національна специфіка, найкраще використовувати етнологічний шлях аналізу [3, 231-233].

Отже, робота щодо формування уявлення старшокласників про національну специфіку твору передбачає всі освітні аспекти: навчальний, виховний, розвивальний. Найефективнішими є такі методичні засоби, як етнокультурологічний шлях аналізу твору, пояснення або дешифрування національної символіки тексту, порівняння національно-культурних символів різних народів, відображених у художній літературі.

ЛІТЕРАТУРА

1. David S. Kaufer. Cultural Literacy: A Critique of Hirsch and an Alternative Theory. Режим доступу: <http://web.archive.org/web/20050506190807/http://www.mla.org/ade/bulletin/N094/094023.htm>

2. Клименко Ж.В. Воспитание культуры межнациональных отношений в процессе преподавания литературы // газ. Русский язык и литература в школах Украины. – 2007. - №5. – С.9-11.

3. Клименко Ж.В. Теорія і технологія вивчення перекладних художніх творів у старших класах загальноосвітньої школи. - К.: НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2006. - 340 с.

4. Клименко Ж.В. Специфіка викладання зарубіжної літератури в середній школі // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2006. - №11. – С.43-45.

5. Клименко Ж.В. Формування уявлення учнів про загальнолюдське та національне в літературі // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 2000. - №5. – С. 5-8.

6. Ткач І. Я. Кавабата. Повість «Тисяча журавлів» (3 години) 11 клас. Режим доступу: <http://zl.kiev.ua/konkursi/roboti-uchasnik-v-poperednogo-konkursu/ja-kavabata-pov-st-tisjacha-zhuravl-v-3-godini-11-klas.html>

7. Ціко І. Проблема формування етнокультурних знань учнів на уроках світової літератури // Всесвітня література в сучасній школі. - №4. – С.52-53.